
Vědy se zmocnili úředníci

Vědy se zmocnili úředníci

9.7.2009, rubrika: Názory, strana: 10, autor: Michal Stehlík

Metodika hodnocení vědy, jak byla navázána na přijatý zákon o výzkumu a vývoji, není ničím jiným než nebezpečným a amatérským experimentem.

Argumentů již padlo dost, jsou však kompetentními místy ignorovány. Nestačí skutečnost, že se porovnává neporovnatelné či že se nesmyslně k prostředkům na výzkum pouští i průmyslová oblast, aniž by vedle toho stát dokázal garantovat kvalitní základní výzkum. Nestačí fakt, že před časem slíbené rostoucí prostředky pojednou v reálných návrzích rozpočtů v tom lepším případě zamrzají či že rada vlády šmahem smetla všechny připomínky k metodice. Problém je v samotném přístupu k celé věci. Vše je totiž postaveno na představě, že existuje jakýsi tajemný vševědoucí algoritmus, který rada samozřejmě (téměř) našla. Podle něj lze bez větší námahy nasypat výsledky vědecké práce do jednoduché tabulky a další světlé zítřky české vědy jsou zaručeny. Čirá alchymie. Zcela nevědeckým přístupem se zde troufale hodnotí věda. Stát prostřednictvím svých orgánů naprosto ignoroval nutnost významné investice do samotného systému hodnocení a chce ho řešit čistě úřednickou cestou.

Celá diskuse se bohužel stále více zvrhává do černobílé opozice vysoké školy versus Akademie věd, přičemž Akademie reaguje (do značné míry pochopitelně) relativně emocionálně. Není přitom zvykem v této zemi otevírat bolavá místa uprostřed diskusí o přežití, co kdyby to bylo pro někoho uprostřed tíživé situace „politicky“ nevýhodné...

Je to vážné Situace je však natolik vážná, že se bez vysoké dávky upřímnosti neobejdeme. Vždyť ne všechny ústavy Akademie patří ke špičkovým (či dokonce jen průměrným), a to hovořím pouze o oblasti, ve které se pohybují, tedy o společenských a humanitních vědách. Ne všechny regionální univerzity mají reálnou kapacitu na to, aby se vůbec mohly nazývat výzkumnými. A zároveň ne všechna pracoviště kamenných a tradičních univerzit v konkurenci obstojí. Vedle toho zde pak stojí mnohé takzvané resortní výzkumy nejrůznějších ministerstev, které za dlouhá léta nevydaly jediný relevantní vědecký výstup. Uprostřed takto rozběhnutého systému je těžko tahat za záchranou brzdu, neboť hrozí destabilizace resortu vědy v příštích letech, alespoň tak zní jeden z nejdůležitějších argumentů podporovatelů reformy. Jde však o politickou kouřovou clonu. Je stále čas proces jedním legislativním krokem pozastavit – odkladem účinnosti zákona. Dále pak přistoupit v dalších dvou letech, při prodloužení stávajících výzkumných záměrů, k akreditačnímu systému vědeckých institucí v kombinaci s novým systémem hodnocení výstupů, a to při jasné oborové diverzifikaci. V opačném případě zeštíhlujeme vědu, aniž bychom měli být jen drobnou jistotou, že přežije vskutku kvalitní věda.

To vše píšu s vědomím, že instituce, kterou teď vedu, se podle nové metodiky umístila v první patnáctce nejlépe hodnocených. Mezi humanitními a společenskými vědami je jednoznačně nejvýše, což by jí jistě přineslo i dostatečný finanční profit.

Bylo by však krátkozraké nad situací vědy pokrčit rameny a potichu si myslet, že i když je metodika špatná, tak náš rozpočet plní, a tedy není třeba ji zpochybňovat.

A ještě: všiml si někdo toho, že z nového zákona zmizelo slovo věda? V této republice se totiž bude dělat pouze výzkum a vývoj... a samozřejmě i trocha alchymie...

O autorovi, Michal Stehlík, děkan Filozofické fakulty UK